

מסורת הש"ס

(א) [כימות: כ.ס.], (ב) [ג.ס.] [ג.ס.] [א.ס.] [מספתה: פ"ד ע"ש], (ד) [ג.ס. מוסר: מוסר], (ה) [מנומנות], (ו) [לעיל: י.ס.], (ז) [ג.ס. ק.], (ח) [לעיל: י.ס.], (ט) [ובכרייתא], (י) [ובכרייתא], (יא) [קמ"ט כ"ל], (יב) [ובכרייתא], (יג) [קמ"ט כ"ל].

תורה אור השלם

- 1. ומן המקדש לא יצא ולא יחלל את מקדש אלקהו כי יגור שכן משתחו אלקהו עליו אני יי. ויקרא כא יב 2. בית דוד בה אמר יי דינו לבקר משפט והדילו גודל מיד עושק פון הצבא קאש חקמי וברגה ואין מבכה מפני רע מעלליבם: 3. וימיהו כי יב התקוששו וקושו הגו לא נבקה: צפניה ב א 4. ואם שור נגח הוא מתמל שלשם והועד בבקליו ולא ישקרו והמית איש או אשה השור יסקל וגם בקליו ימות: שמות כא כט 5. ועמדו שני האנשים אשר להם הריב לפני יי לפני הבהמים והשפטים אשר יהיו בימים ההם: דברים יט יז

גליון הש"ס

גמ' דבריה בית דוד. עין בעשר המלך פ"ה מהל' יס"ח ה"ה שהיה דברי השטות מקובלת מה שכתבנו בזה בשם חספת הר"ש:

הגהות הב"ח

(א) גמ' וחסור לקיימה כנילה שניה: (ב) שם א"ה מביתו ומי למדות, אטו להגיה: (ג) רש"י ד"ה וי"מ וכו' בשורה שיהי: (ד) תוס' ד"ה ושמע וכו' ואללים וכל העם משמאלו אלמא: (ה) ד"ה ימא וכו' שג' כי אס:

מוסף רש"י

יבא עשה. דיכמה יבא עליה (בבב"ב). גזירה ביאה ראשונה. דמקיס כה עשה ומי למדות, אטו ביאה שניה. דלא מלי למדות, דהא אוקיס כה עשה (בבב"ב). התקוששו. לשון היקף, אדם המשוה עצמו וישר לרבו (צפניה ב א): אלו: הכר קט מבין עיני תמלה, כמו (שמות ט) לוקטש קט, כלומר קטו. עמק (דברים י"ב ט).

כהן גדול פרק שני סנהדרין

י"א.

עין משפט
גד מצוה

י"א א מ"י פ"ו מהלכות יבוס הלכה יא: ב ב ב מ"י שם הל' י [טוש"ע אה"ע סי' קעד סעי' א]: כ א ד ה מ"י פ"ה מהל' גלי המקדש הל' ד (ופ"ו מהל' אכל הל' ו): כב ו מ"י פ"ד מהל' כלי המקדש הל' טו: כג ז מ"י פ"ג מהלכות אכל הלכה א: כד ח מ"י שם הל' ז: כה ט מ"י פ"ח מהל' אסורי ביאה הל' ח סגמ לאון קבו טוש"ע אה"ע סי' כב סעיף ד: כו י מ"י שם פ"ב הלכה יד סגמ שם טוש"ע שם סעיף י: כז ב מ"י פ"ג מהל' אכל הלכה א: כח ל מ"י שם פ"ח מהל' כלי המקדש הל' ד: כט מ מ"י פ"ב מהל' סנהדרין הלכה ה ופ"ג מהל' מלכים הל' ז: ג [מ"י פ"ו מהל' מקי ממון הלכה ו]:

היינו בן היינו ממונה. וליכא למימר דהיינו משוח שעבר דפשיטא דלא מיקרי ממונה והר"ר יעקב בר' יואלדק פירש דמשמע מומתני' גם כשהוא מתנחם מאחרים דממונה ממלצו ומוסיף הוא כל העם אומר לו וכו' (ובכרייתא) וקאמר משוח שעבר לא אחי גביה: **ישמעע** מינה אבאים משמאל וכו'.

פירוש דתנן ממלצו צינו לציץ העם (ובכרייתא) קמני ראש צית האז ואכלים (ו) משמאלו וכל העם אלמא שיהו העם ראשונים משמאלו ואם כן האכלים היו משמאל העם: **אבל** מלבי בית דוד דן ודנין אותו. ואת וכו' איך יכול לדון והא

אמרינן לעיל אין מושיעין מלך כסנהדרין משום דמטיב לא תענה על ריב וי"ל דהכא מיירי דוקא לדון דיני ממונות דלא איכפת לן אס לא יוכלו לענות אחריו כלאמרי' (לקמן ג): דיני ממונות מתחילין מן הגדול ומינהו קשה דאפילו דיני נפשות נמי אשכחן כדמטיב (ש"ס ה) ויחגור (גס] דוד [את] חרבו דהא לקמן (דף ו): ילפינן מנייה דדיני נפשות מתחילין מן הגדול וכיון שהיה חושב דוד עצמו למלך היאך היה דן עמסה וי"ל כיון שהיה ארום הדין לכבודו על שמרד נבל זו לא היה לו צושת אס ידברו האחרים לפניו אבל צשאר מלכי בית דוד ודאי אין דנין דיני נפשות כדפרישית: **ינאי** המלך עמוד ע"ה רגליו ויעידו בך. ואם תאמר והא אמרינן החס אפי' ת"ח א"י לעמוד משום דהאי עשה והאי עשה ועשה דכבוד תורה עדיף כלאמר צפרק שצבעת עדות (דף ז: וס) וכיון דחסס אינו צריך לעמוד כ"ש מלך דטפי עדיף מלך מת"ח כדקאמר לקמן דאפי' למ"ד הרב שמחל על כבודו כבודו ממולך מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול שנאמר שום תשים עליך מלך וכו' וי"ל דודאי עשה דכבוד תורה עדיף וא"כ אעפ"י שאין ת"ח היה צריך לעמוד ינאי היה צריך לעמוד והאי דת"ח יכול למחול על כבודו משא"כ מלך הוא משום קרא דקאמר שום וגו' שמהא חיימו עליך כי כבודו צא לו משום דמנות המקום קך הוא ואין יכול להפקיע מלות המקום אכל ת"ח תורתו דליה ויכול למחול היטב על כבודו דשלו היא כלאמרי' במס' ע"ז (דף ע"ב). בתחלה נקראת על שמו של הקב"ה ולצדק נקראת על שמו שנאמר (א) אס צמות ה' חפצו וצמורתו יהנה יומם ולילה: **ינאי** המלך עמוד ע"ה רגליו וכו'. והא דאמרינן פרק שצבעת עדות (דף ז: וס) שאס לנו להושיע שיהם מושיעין דאינו אסור אלא אחד עומד ואחד יושב ואס כן לא היה המלך צריך לעמוד וכלצד שיצא אוחו

ואין עשה. יכמה יבא עליה (דברים כה): **ציהא ראשונה**. דייבוס מקיימא מלות עשה ציהא שניה לאו מלות יבוס הוא: **ומן המקדש לא יבא**. צכהן גדול און כמייב (ויקרא כא) דהא כתיב לעיל מיניה לאציו ולאמו לא יטמא: **מקדושו לא יבא**. כלומר יעשה חיזוק לדבריו שלא יגרום לאלת מקדושה וליטמא: **מרריה**. מרירות לבו: **משוח שעבר**. כגון שאירע צו פסול צכהן גדול ומינו אחר תמתי וכשעבר פסולו של ראשון חזר לעבודתו ושני קרא ליה משוח שעבר: **חלשה דעפיה**. דכהן גדול: **חדי צי**. שמה צאצלי: **ש"מ**. מדקמני סגן מיכן והעם מיכן וכהו צלמנע היינו סגן היינו ממונה דממתי' דקמני הממונה ממלצו לכהן וותנו צינו לציץ העם: **אכלים** (שמאל המנחמים. מדקמני ואכל וכל העם משמאלו והרי הוא היה מן המנחמין וקמני אכלים לשמאלו: **וש"מ**. כן מנהג תנחומין (א) שורה שיהו אכלים עומדין במקומן וכל העם עוברין איש איש כשמגיע אל האכל מנחמו ועובר מדקמני כשהוא עובר לנחס וגבי מתנחם קמני כשהוא עומד בשורה להתנחם: **וצנה אחריה**. צנה הקטן לא יהלך אחריה אלא לפני: **משום מעשה שהיה**. שגנצוהו פריש' מאחריה ונתנוהו צצית וכשחזרה ולא ראתה התחילה לוקעת וצוכה צא אחד מהם ואמר צואי ואלאנו לך ונכנסה אחריו ועינו אותה: **מספרות**. זו עס זו: **משום ייחוד**. שמה ילך אדם עס ואס לא ישמע קול אדם יכנס עמיתו שם ותנן (קידושין דף פ:) לא יתיחד אדם עס צ' נשים. וצצית הכסא שצצדות קמיירי שהיה צית הכסא שלהם צצדה חוץ לעיר והכל יפניס שם: **צין אכלים עומדין** שם כו'. וכך הורה לי שאין שינוי מנהג צדכר צין שהיו אכלים עומדין צין אכלים עוברין אין כלן לקולו: **והוא אומר סתנמו**. צרייתא היא: **נחשא קא רמי**. סימן הוא מטיל להם להרע שיטרכו לנחומים צתמיה: **סנו ענייבס**. לדוני צדין ולא תמניפו ולא תשא פניו: **ועידו בך**. שעבדך הרב את הנפש דעצדו כחמורו והפסק מומן הוא לו לפיכך צריך לדוני צפניו: פנה

ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה אלא מן האירוסין אמאי יבא עשה וידחה לא תעשה (גזירה ביאה ראשונה אטו ביאה שניה תניא נמי הכי (א) אם קדמו ובעלו ביאה ראשונה קנו ואסור (ב) לקיימן בבאה שניה: מת לו מת כו': ת"ר יומן המקדש לא יצא לא יצא עמהן אבל יוצא הוא אחריהן כיצד הן נכסין והוא נגלה הן ניגלין והוא נכסה: ויוצא עד פתח כו': שפר קאמר ר' יהודה אמר לך רבי מאיר אי הכי (ג) לביתו נמי לא אלא ה"ק מן המקדש לא יצא מקדושתו לא יצא וכיון דאית ליה הכירא לא אתי למיננע ורבי יהודה אנב מרריה דילמא מקרי ואתי ונגע: כשהוא מנחם: ת"ר דכשהוא עובר בשורה לנחם את אחרים סגן ומשוה שעבר בימינו וראש בית אב ואבלים וכל העם משמאלו וכשהוא עומד בשורה ומתנחם מאחרים סגן מימינו וראש בית אב וכל העם משמאלו אבל משוח שעבר לא אתי גביה מ"ט חלשא דעתיה סבר קא חדי בי א"ר פפא ש"מ מהא מתניתא תלת שמע מינה (ו) היינו סגן היינו ממונה ושמע מינה יאבלים עומדין וכל העם עוברין ושמע מינה יאבלים לשמאל המנחמין הן עומדין ת"ר בראשונה היו אכלים עומדין וכל העם עוברין והיו ב' משפחות בירושלים מתגרות זו בזו זאת אומרת אני עוברת תחלה וזאת אומרת אני עוברת תחלה התקיני שיהא העם עומדין ואבלים עוברין: (חזר והלך וסיפר סימן): אמר רמי בר אבא החזיר רבי יוסי את הדבר ליושנו בציפורי שיהיו אכלים עומדין וכל העם עוברין ואמר רמי בר אבא התקיני רבי יוסי בציפורי שלא תהא אשה מהלכת בשוק ובנה אחריה משום מעשה שהיה ואמר רמי בר אבא התקיני ר' יוסי בציפורי שיהיו נשים מספרות בבית הכסא משום ייחוד אמר רב מנשיא בר עות שאילית את רבי יאשיה רבה בבית

עלמין דהוצל ואמר לי אין שורה פחותה מעשרה בני אדם (ו) ואין אכלים מן המוני בין שאכלים עומדין וכל העם עוברין בין שאכלים עוברין וכל העם עומדין: כשהוא מתנחם כו': איבעיא להו כי מנחם הוא אחריני היכי אמר להו ת"ש והוא אומר תנחמו היכי רמי אילימא כי מנחמו אחריני לדידיה אמר להו איהו תנחמו נחשא קא רמי להו אלא לכי מנחם לא אחריני אמר להו תנחמו ש"מ מלך לא דן כו': אמר רב יוסף לא שבו אלא מלכי ישראל (א) אבל מלכי בית דוד דן ודנין אותן (ב) דכתיב (ב) דוד אמר ה' דינו לבקר משפט ואי לא דיינינן ליה אינהו היכי דייני והכתיב (ג) התקוששו וקושו ואמר ר"ל (ד) קשט עצמך ואחר כך קשט אחרים אלא מלכי ישראל מ"ט לא משום מעשה שהיה דעבדיה דינאי מלכא קמל

נפשא אמר להו שמעון בן שטח לחכמים תנו ענייכם בו ונדרוננו שלחו ליה עבדך קמל נפשא שדריה להו שלחו ל' תא אנת נמי להכא (ה) והועד בבעליו (א) אמרה תורה יבא בעל השור ויעמוד על שורו ויחייב א"ל שמעון בן שטח ינאי המלך עמוד על רגליו ויעידו בך ולא לפנינו אתה עומד אלא לפני מי שאמר והיה העולם אתה עומד שנאמר (ו) ועמדו שני האנשים אשר להם הריב וגו' אמר לו לא כשתאמר אתה אלא כמה שיאמרו חבריך פנה

נפשא אמר להו שמעון בן שטח לחכמים תנו ענייכם בו ונדרוננו שלחו ליה עבדך קמל נפשא שדריה להו שלחו ל' תא אנת נמי להכא (ה) והועד בבעליו (א) אמרה תורה יבא בעל השור ויעמוד על שורו ויחייב א"ל שמעון בן שטח ינאי המלך עמוד על רגליו ויעידו בך ולא לפנינו אתה עומד אלא לפני מי שאמר והיה העולם אתה עומד שנאמר (ו) ועמדו שני האנשים אשר להם הריב וגו' אמר לו לא כשתאמר אתה אלא כמה שיאמרו חבריך פנה